

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HERTHA

TIDSKRIFT FÖR

DEN SVENSKA KVINNORÖRELSEN

UTGIVEN AV

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET

REDAKTÖR:

MARGARETA
VON KONOW

I N N E H Å L L

... Och fred på jorden ...

Mödraskydd åt gifta kvinnor i statstjänst.

Nobelpristagare. Av Eva Ramstedt.

Mindre skolklasser! Av Ebba Odhner.

Vi vantrivas ej! Enquêteuttalanden av V. Eklund, K. Fjällbäck-Holmgren, O. Nordgren, E. Théel.

Ett hundraårsminne. Av Gurli Jerneck.

En livsgärning. Av Hanna Flyborg.

De kvinnliga läkarnas verksamhet. Av Sofia Allevin.

Bostadsinspektionen på landsbygden. (Forts.) Av Erik Swartling.

Bostadslagstiftning och bostadsinspektion i städerna. Av Alf Johansson.

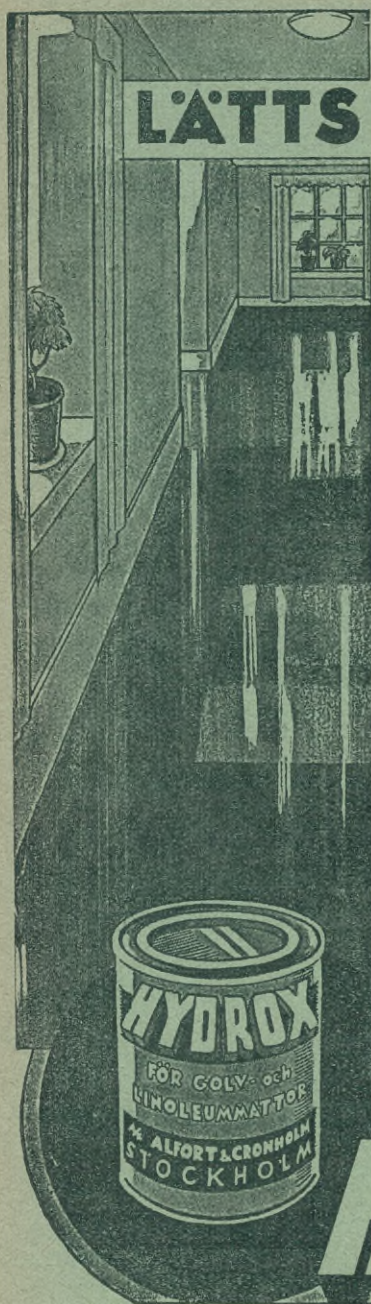
Radionämnden.

Litteratur. Recensioner av E. L., Gustaf Näsström, Walfrid Holst, Brita Å.-Johansson.

Kretsmeddelanden.

ÅRGÅNG 22

DECEMBER 1935

LÄTTSKÖTTA

OGH HYGIENISKA GOLV

det är vad Hydrox lovar och även håller. En strykning med Hydrox, som torkar på 45 minuter, ger en elastisk yta, som aldrig blir hal och har en diskret glans. Ett Hydroxbehandlat golv kan såptvättas, men behöver aldrig bonas.

Gör vad tusentals sjukhus och vårdhem redan gjort, behandla Edra golv med Hydrox, den äldsta, främst cellulosalacken för golv.

En liter Hydrox täcker c:a 15 à 20 kvm.

Begär offert.

HYDROX

A.B. ALFORT & CRONHOLM - STOCKHOLM 3

HERTHA

ÅRGÅNG XXII

DECEMBER 1935

HÄFTE 10

... OCH FRED PÅ JORDEN ...

(Ur en av kyrkoherde Lannér hållen predikan i Mariestads kyrka vid en av F.-B.-F.-kretsen och andra kvinnosammanslutningar därstädes anordnad fredsvesper.)

Huru skall världen förvandlas? Vartill skall den omskapas enligt Jesu vilja och bud? Svaret är givet: *till ett Guds rike*. Och huru skall det där se ut? Jag behöver till svar blott påminna om det ord, som var det första lösenordet för den nya tiden, det nya testamentet: "Frid på jorden". Varje julmorgon tala vi över profetens ord om Fridsfursten. Vi läsa: "och skon, som krigaren bar i stridslarmet, och manteln som söldes i blod, allt sådant skall brännas upp och förtäras av eld."

Vi tänka kanske oftast på den hjärtats frid, som följer av syndaförlåtelse och gudsgemenskap i gudsriket, men må vi ej glömma, att profetians ord enligt alla bibeltolkare äro i första hand att fatta rent bokstavigt: för profetens inre syn framstod ett rike, där genom fridsfurstens seger allt vad till krig hörde skulle varda utrotat.

Det är alldeles klart, att den kristna kyrkan skall med verklig glädje hälsa alla uppriktiga och kloka försök att förebygga eller förkorta krigets olycka. Inom densamma har också uppstått en särskild strävan att skapa förutsättningar för varaktig fred mellan folken. De s. k. ekumeniska strävandena sprungo direkt fram ur den nöd, som världskriget skapat, ur känslan av att de aktiva medlemmarna inom olika kyrkosamfund måste söka samarbeta för att hävda kristna principer i samhällslivet.

Det är vidare klart, att dessa kristna kyrkor skulle hälsa tanken på ett folkens förbund med glädje. Visst kan man diskutera frågan, om folken ännu äro mogna därför, men själva försöket måste från kristet håll mötas icke bara med nyfiket intresse utan med verksamt stöd från alla dem, som verkligen vilja arbeta för freden och som icke se på kriget som ett folks högsta livsytring utan som en förbannelse.

Nu skall det prövas, om förbundet förmår förebygga vidare blodsutgju-

FALU=ÄTTIKA

telse och skaffa fred med rättfärdighet åt tvenne folk — och åt världen. Lyckas detta, är ett verkligt resultat vunnet för framtiden. Det skall då lyckas bättre nästa gång. Och det viktigaste är, att det måttas ett avgörande slag åt själva krigsviljan, till varning för dem, folk och enskilda, som vilja giva våra barn och vår ungdom falska, hedniska ideal ifråga om ett folks storhet, ideal, bakom vilka vi skymta ren vinningslystnad och falsk äregirighet.

Är det vid ett tillfälle som detta särskilt Sveriges kvinnor, som vilja ropa sin oro och sin vädjan till dem som makten hava, så böra vi män erkänna, att deras rop om ett bättre sakernas tillstånd i världen bör allvarligt beaktas. Fjärran vare det från oss att vilja möta deras vädjan med ett: "detta angår Er icke". Det angår dem i högsta grad. Om det är vi män, som hava mest att säga till om i dessa frågor, må vi söka se till, att kvinnorna i denna tid icke bliva såsom Jerusalems döttrar, som måste gråta över sig själva och sina barn. Må man aldrig så mycket kalla oss drömmare, vi vilja dock med hopp och förtröstan lyssna till den klocka, om vilken skalden sjunger:

*"Hon klämtar i trånad att stämma in
en gång
med sina skära toner i folkens fri-
hetssång,
att ringa över världen det saliga bud:
se, jorden blir Guds rike! Se, mänsk-
ligheten finner Gud!"*

Einar Ekbergs

Begär vår nyutkomna katalog.

FÖRLAGET FILADELFIA, Box 6072, Stockholm 6.

Mödraskydd

åt gifta kvinnor
i statstjänst

Generaldirektör N.
Wohlin, befolk-
ningskom. ordf.

Befolkningskommissionen har som Hertha omnämnde i sitt nov.-nummer till socialministern överlämnat en rad förslag om ändringar i de författningsbestämmelser vilka inom statstjänsten reglera kvinnornas och särskilt de gifta kvinnornas anställnings- och avlöningsförhållanden.

Enligt dessa förslag skola vissa restriktiva bestämmelser i fråga om kvinnliga befattningshavare med vårdnad om barn under 15 år (4 par. i avlöningsreglementet för allmänna civilförvaltningen) upphävas, samt sårstadgandet för gifta kvinnor i par 33 mom. 2 folkskolestadgan slopas. Vidare bör enligt kommissionens mening löneavdraget vid tjänstledighet för havandeskap lindras genom att för befattningshavare med reglerad avlöning vid dylik ledighet under en tid av högst tre månader tillämpa s. k. B-avdrag i stället för nu C-avdrag. Befattningshavare med oreglerad avlöning skola under samma tid avstå ungefär hälften av sin avlöning. Slutligen föreslås, att sjukdom, som står i samband med havandeskap eller barns-börd, skall i avdragshänseende likställas med annan sjukdom och icke, såsom nu är fallet, föranleda större löneavdrag.

Kommissionen erinrar, att bland dess uppgifter ingår att undersöka, vilka åtgärder som böra vidtagas för att förbättra och underlätta de förvärvsarbetande mödrarnas ställning — en uppgift, som i mer vidsträckt bemärkelse kräver ett omfattande utredningsarbete. Emellertid har kommissionen icke ansett hinder föreligga, att redan nu tillse, huruvida staten inom det område, på vilket den själv uppträder som arbetsgivare, följer grundsatser, vilka äro i överensstämmelse med de befolkningspolitiska och familjesociala strävanden, som kommissionen har att tillvarata. I detta syfte har kommissionen verkställt en översyn av gällande författningsbestämmelser om kvinnornas i statens tjänst anställnings- och avlöningsförhållanden.

Oberoende av civilstånd och moderskap.

Samtidigt uttalar kommissionen såsom önskvärt och angeläget, att, därest de nu framlagda ändringsförslagen vinna statsmakternas godkännande, de principer, vilka staten ämnar följa i fråga om sina kvinnliga befattningshavare, i lämplig form bringas till allmän kännedom — exempelvis genom ett sammanfattande uttalande i K. M:ts proposition eller riksdagens skrivelse i ämnet. Innebörden av ett dylikt uttalande bör då vara, att kvinna i statens tjänst äger: rätt att erhålla och inneha anställning oberoende av civilstånd och oberoende av moderskap; vid barns-börd åtnjuta ledighet under högst tre månader med bibehållande av viss, i avlöningsreglementena närmare angiven del av sin avlöning; samt vid ledighet för sjukdom, som sammanhänger med havandeskap, undfå ersättning såsom vid annan sjukdom.

Med. dr. Andrea Andreen Svedberg, ordf. i nedan nämnda delegation.

Önskvärt med en principdeklaration från statens sida.

Önskvärheten av en dylik principdeklaration från statens sida finner kommissionen framgå bl. a. därav, att enligt vad den inhämtat restriktiva bestämmelser i fråga om gift kvinnas anställande meddelats i tjänstereglementena för vissa städer. Vidare har dispensärnämnden i ett av rikets län i skrivelse till landstingets förvaltningsutskott yrkat, att i den för länet gällande instruktionen för dispensärsköterskor införes bestämmelse om att dispensärsköterska skall vara ogift. Och i ett annat av landstingen har motion väckts att erforderliga åtgärder vidtagas för upphävande av dispensärnämndens beslut angående uppsägning av gifta distrikts- och dispensärsköterskor.

Den närmare handläggningen av den av kommissionen nu framförda frågan har ankommit på en delegation för utredning av frågan om mödraskydd åt förvärvsarbetande kvinnor, bestående av dr Andrea Andreen Svedberg, ordförande, riksdagsman J. Persson i Tidaholm och fru Disa Västberg. Härjämte har såsom särskilda sakkunniga deltagit aktuarie Hedvig Dernby, fr. E. Wedberg samt ombudsmannen hos järnbruksförbundet K. Wistrand. I ärendets slutbehandling ha befolkningskommissionens samtliga ledamöter deltagit.

DRICK RAMLÖSA

Sveriges förnämsta naturligt alkaliska vatten.

Äkta endast med vidstående varumärke på etiketten.

Irène Curie-Joliot.

NOBELPRISTAGARE

Årets Nobelpris i kemi har av Vetenskapsakademien tilldelats Irène Curie och hennes man Frédéric Joliot, hälften till vardera, för deras gemensamt utförda syntes av nya radioaktiva ämnen. Lektor Eva Ramstedt presenterar här nedan M:me Curies dotter och svärson för Hertas läsekrets.

Fréd. Joliot.

IRÈNE CURIE KAN SÄGAS VARA lärsbarn med sin moders forskargärning inom radioaktivitetens område. Det var nämligen strax efter den äldsta dotterns födelse 1897, som Marie Curie började de undersökningar, som ledde till att hon och Pierre Curie upptäckte de i naturen sparsamt förekommande radioaktiva ämnen radium och polonium, varför de 1903 tilldelades halva Nobelpriset i fysik. Den andra hälften erhöll uranstrålarnas upptäckare H. Becquerel. För det fortsatta ingående studiet av dessa märkliga ämnen tog M:me Curie 1911 Nobelpriset i kemi, varvid Irène fick följa henne till Stockholm.

I ett sällsynt lyckligt hem hade Irène tillbragt sina första barndomsår i en av Paris' utkanter. Visserligen voro föräldrarna ofta bundna vid laboratoriet av sitt krävande forskningsarbete, som de helt gingo upp i, men då hade barnet alltid sin käre farfar, som tog hand om henne; 1904 föddes även systemen Eve.

Hårt var det slag, som träffade dem alla genom Pierre Curies hastiga död 1906. Familjen flyttade efter

detta till Sceaux, där flera av deras närmaste vänner bodde. För barnen i dessa familjer ordnades privata kurser, där föräldrarna själva skötte undervisningen i de olika ämnena.

I likhet med fadern var Irène icke något särskilt tidigt utvecklat barn men visade utpräglad fallenhet för matematik och fysik. Dessutom har hon alltid älskat sport och vistelse ute i naturen.

Krigsåren satte djupa spår i hennes unga sinne. Hon medföljde då ofta sin mor och företog senare även på egen hand bilfärder till fronten och övriga delar av landet för att ordna installationer för röntgenbestrålning och hjälpa de sårade vid den radiologiska behandlingen. Under denna tid utbildade hon sig även till sjuksköterska.

Efter krigets slut började hon mera självständigt arbete på Curielaboratoriet vars chef modern var, och blev 1925 'docteur ès sciences' på en ingående undersökning av de strålar, som utsändas av polonium. Kort därefter anställdes hon som assistent på laboratoriet. Där träffade hon även tillsammans med den unge lo-

Sörmans Thé

uppskattas av alla fin-smakare.

Endast en kvalitet.
Den bästa

1/4 kg. blyförpackningar
Kr. 4.—

Sörmans

vid Stureplan
STOCKHOLM

vande fysikern Fréd. Joliot, och på hösten 1926 gifte de sig. Sedan den tiden ha de, dels tillsammans, dels var för sig eller med andra medarbetare, utfört en hel del uppmärksammade arbeten i radioaktivitet och atomfysik.

I början av 1934 gjorde det unga forskarparet den upptäckt, som nu belönats med Nobelpriset. Radioaktiva hade Curies kallat de ämnen, som sönderfalla med en för varje ämne konstant hastighet, varvid de sönderfallande atomerna utsända strålar av materiell natur. Alla undersökningar hade dittills visat, att sönderfallet skedde spontant, fullkomligt oberoende av alla yttre påverkningar. Det märkliga, som Joliot nu funno, var att man genom att bombardera ett vanligt ämne t. ex. aluminium med strålar från de radioaktiva ämnena kunde omvandla aluminiumatomer till atomer, som hade egenskapen att själva sönderfalla under utsändande av strålar. För första gången hade man på experimentell väg alstrat ett radioaktivt ämne.

Säkert gjorde denna upptäckt madame Curie mycket stor glädje. Hon hann också före sin död i juli 1934 bevittna, hur liknande undersökningar togs upp vid radiumlaboratorierna världen runt. Och så väl var jordmånen beredd att nu, knappt två år därefter, mer än ett 60-tal nya radioaktiva ämnen blivit med konst framställda.

Makarna Joliot intaga nu båda ledande ställningar vid Radiuminstitutet i Paris. Irène är chef des travaux pratiques' och Joliot 'maitre de Conférences' och med levande intresse fortsätta de sina arbeten, vilkas utomordentliga betydelse för atomforskningen ännu knappast kan överblickas.

EVA RAMSTEDT.

Fru Ebba Odhner.

Mindre skolklasser!

Skolöverstyrelsen har tagit del av Fredrika-Bremer-Förbundets skrivelse angående skolklassernas elevantal. Den uttalar sig om densamma i sitt yttrande till regeringen över Pedagogiska mötets i Sigtuna framställning rörande "åtgärder för genomförande av den av statsmakterna anbefallda nydaningen av det inre arbetet i skolan." Fru Ebba Odhner behandlar i det följande och med denna utgångspunkt frågan om mindre skolklasser.

DET I SIGTUNA JUNI 1934 FÖRSAMLADE Pedagogiska mötet utgjordes av representanter för statsläroverk samt kommunala och enskilda högre skolor. Dess framställningar röra alltså endast dessa skolformer. Som första punkt i mötets framställan står: åtgärder för att minska klassavdelningarnas storlek. "Att den i utsikt ställda minskningen av klassavdelningarnas storlek till inom realskolan 30 och inom gymnasiet 25 lärjungar äntligen genomföres" anser mötet vara en nödvändig förutsättning för genomförandet av den av statsmakterna anbefallda nydaningen av det inre arbetet i skolan.

Överstyrelsen framhåller i sitt remissutlåtande, att F.-B.-F. avgivit en underdånig framställning med liknande ehuru något vidare syftning i detta avseende, och finner de framställda önskemålen om en sådan minskning i hög grad behjärtansvärda. Den anser även för sin del den

Trådställningar till lampskärmar

för alla ändamål. Individuella förslag tillverkas. I parti hög rabatt. Elektriska monteringar.

BRAVE, Vallingatan 21, Telefon 119587

Cyklar — elektriskt — radio — lampskärmar.

av Pedagogiska mötet ifrågasatta minskningen av maximiantalet lärjungar, från 30 till 25 i gymnasiet och realskolans högsta klass samt från 35 till 30 inom realskolan i övrigt, synnerligen önskvärd, men framhåller, att en sådan ändring skulle medföra en mycket betydande kostnadsökning. Enligt en approximativ beräkning, som stöder sig på en av 1927 års sakkunniga gjord undersökning, skulle en dylik nedskärning av klassernas elevantal enbart för de allmänna läroverken medföra en merutgift för staten av betydligt över 2 mill. kr. Åtgärdens utsträckande till samtliga skolformer skulle kräva ett avsevärt högre belopp.

”Under sådana förhållanden och med tanke på de många andra trängande anslagsbehov, som för närvarande göra sig gällande, och som överstyrelsen funnit böra i första hand tillgodoses, har överstyrelsen icke ansett sig kunna med anledning av här återopade framställningar ifrågasätta nådig proposition till 1936 års riksdag angående någon ändring i här berörda avseende.”

Ehuru överstyrelsen alltså på grund av statsekonomiska skäl avstyrker de gjorda framställningarna, erkänner den likväl oförbehållsamt behovet av en minskning av klassernas elevantal. Överstyrelsen har dessutom själv i sina riksdagspetitioner anhållit om anslag för en åtgärd, som kan betraktas som ett första steg till vad F.-B.-F. i sin skrivelse åsyftat. Den betonar därtill betydelsen av denna åtgärd genom att i sitt ovannämnda remissutlåtande

”begagna tillfället att ytterligare framhäva vikten av att i läroverksstadgan redan medgiven delning av viss klass under en timme i vissa ämnen, där behovet av individuell handledning är särskilt framträdande, måtte med hänsyn till förefintliga medel, kunna i praktiken genomföras.”

I sin framställning till regeringen skriver överstyrelsen:

”den ökning av klassavdelningarnas storlek, som de senaste årens starka tillströmning till läroverken medfört, har verkat i hög grad tyngande på undervisningen, och det framstår alltmär såsom ett angeläget önskemål, att åtgärder vidtagas för nedbringandet av maximiantalet per undervisningsavdelning. En tillämpning så långt som möjligt av här berörda bestämmelse angående delning av klassavdelning vid undervisning i vissa ämnen skulle givetvis utgöra ett betydelsefullt steg i denna riktning. Med hänsyn härtill har överstyrelsen för nu ifrågavarande ändamål räknat med ett lärarbehov motsvarande 40 extralärare.”

Kostnaderna för 40 extralärare uppgår till en icke alldeles obetydlig summa. Med hänsyn till att anslag till 329 extralärare beräknas utgöra 1.085.000 kr. torde de belöpa sig på omkring 130.000 kr. Men det rör sig ju här om ett anslag, som måste anses så mycket rimligare och behjärtansvärdare, som det avser tillämpandet av i vår skolstadga redan givna föreskrifter. Det borde därför ha alla utsikter att av riksdagen beviljas.

Även inom folkskolan ha allt starkare röster höjts för en minskning av elevantalet i läraravdelningarna. Nu senast har Centralstyrelsen för Sveriges allmänna folkskolläraforening ingivit en skrivelse till regeringens i detta ärende.

Enligt de av skolöverstyrelsen år 1920 utgivna Planer och förebilder till ledning vid uppgörande av reglementen m. m. för folkskoleväsendet inom de skilda skoldistrikten bör antalet lärjungar för exempelvis större och medelstora städer i regel utgöra i småskolan 25 och i den egentliga folkskolan 35. Maximitalen angivas till för småskolan 30 och för den egentliga folkskolan 40. De sålunda såsom lämpliga föreslagna bestämmelserna torde ha fastställts i flertalet

Sätter Ni värde på *verkligt läckert bröd*, bakat av de allra bästa ingredienser, *verkligt gott kaffe*, som Ni kan dricka i en *verkligt trivsamt miljö*? — Gå då till

Vete-Katten • Sture-Katten

Kafferum Klara N:a Kyrkogata 26,
Kungsgatan 55. Tel. 20 84 05.
Sturegatan 5. Tel. 21 58 81.

Kaffebröd, Kakor, Bakelser, Tårter och bakverk av alla slag, även Matbröd.
Kaffe med dopp 55 öre. — Smörgåsar. — KAFFEREP ANORDNAS.

folkskolereglementen. På grund av 1935 års riksdagsbeslut rörande statens övertagande i vidgad omfattning av kostnaderna för folkskoleväsendet och därmed skärpta fordringar för ansällande av nya lärare, anser centralstyrelsen, att man kan befara, att läraravdelningarnas storlek alltmer kommer att bestämmas efter de av skolöverstyrelsen angivna maximitalen.

För säkrare bedömning av spörsmålet har Centralstyrelsen företagit en undersökning av elevantalet i de olika läraravdelningarna vårterminen 1935 i städer med över 10.000 inv. Undersökningen omfattar 39 städer och sammanlagt 4.331 läraravdelningar. Av utredningen framgår att i 50,7 proc. av samtliga 1.508 läraravdelningar på småskolestadiet uppgår barnantalet till 21—25, i 33,4 proc. till 26—30 och i 1,6 proc. till 31—35. I icke mindre än 85,7 proc. av avdelningarna överstiger elevantalet 20 per avdelning. På folkskolestadiet uppgår elevantalet i 47,2 proc. av samtliga 2.823 läraravdelningar till 31—35 och i 10 proc. till 36—40. I 57,2 proc. av läraravdelningarna överstiger elevantalet alltså siffran 30.

Centralstyrelsen framhåller, att det ej är möjligt att i klassavdelningar av ovan angivna barnantal i någon nämnvärd utsträckning tillämpa tidsenliga metoder vid skolarbetet.

Lärjungeantalet för varje läraravdelning bör enligt Centralstyrelsens uppfattning icke överstiga på småskolestadiet 20 och på folkskolestadiet 30. Då läraravdelning uppgår på småskolestadiet till 25 och på

folkskolestadiet till 36, bör i varje fall ny läraravdelning anordnas. I anslutning härtill hemställer Centralstyrelsen, att i Planer och förebilder till reglementen måtte införas en sådan förändring, att antalet lärjungar för varje läraravdelning anges i överensstämmelse med vad Centralstyrelsen här ovan anför.

Såväl skolöverstyrelsen som representanter för samtliga skolformer ha alltså enhälligt uttalat sig för önskvärdheten av en minskning av klassavdelningarnas elevantal. Man kan till fullo instämma med överstyrelsen då den i sitt ovannämnda remissutlåtande framhåller "betydelsen av att den berörda frågan i dess helhet blir föremål för fortsatt beaktande".

I anslutning härtill är det angeläget påpeka sakens nära samband med den nära förestående omläggningen av våra folkskoleseminarier. Det är av synnerlig vikt, att därvid hänsyn toges till kravet på minskat elevantal i klasserna, så att den nya organisationen lämnar plats för en framtida utvidgning.

Ehuru det lärjungeantal i små- och folkskoleklasser, som seminarie-sakkunniga utgå ifrån i sina beräkningar, endast har karaktär av en hypotes, ha de sakkunniga likväl positivt uttalat sig för en nedskärning av de stora läraravdelningarna.

De framhålla: "att de ekonomiska följderna av en minskning av antalet barn per läraravdelning måste anses uppvägas av de fördelar ur undervisningens och uppfostrans synpunkt, som vinnes genom en dylik begränsning av klassavdelningarnas storlek."

EBBA ODHNER.

Edw. Berggrens Elevateljier

David-Bagares gata 9—11 3 tr.
Stockholm.

Tel.: 10 45 33. Privat 20 55 33.

Teckning. Målning.

Elever mottagas under hela
studieåret.

Vi vantrivas ej!

Riksdagsled. fru Vira
Eklund.

Riksdagsled. Fru Oli-
via Nordgren.

Fru Vira Eklund: Riksdagskvinnorna ha främst inriktat sig på hem- och uppfostringsfrågor.

PÅSTAENDET ATT KVINNORNA vantrivas kom för mig som en fullständig nyhet. Hos de kvinnor jag haft nöjet att i olika avseenden samarbeta med, har jag då inte kunnat märka något av den — utom kanske hos fru Gillner-Ringensson själv. Att hon så kort tid varit synlig i riksdagen torde kanske tyda på att hon vantrivs, men det behöver ju inte betyda att även andra kvinnor måste göra det.

För egen del har jag heller inte känt något av vantrivseln, kanske därför att jag aldrig åsatt det ena arbetet något högre värde än det andra. Om jag lagat mat eller tvättat golvet, hållit ett föredrag eller skrivit en riksdagsmotion har jag gjort detta därför, att jag ansett det vara nödvändigt eller för att det tillfredsställt min verksamhetslust, — hur det sedan uppskattats av andra har varit en bisak. Och skulle männen inte visa mina ord den uppmärksamhet, jag själv anser dem värda, får jag väl trösta mig med att de kunna vara ännu mer ouppmärksamma när andra män tala.

Att ha blivit vald av så väl män som kvinnor anser jag i övrigt — tvärt emot fru Gillner — vara av särskilt värde. Det visar ju att även männen erkänna kvinnors behörighet, när det gäller landets hushållning. En granskning av kvinnornas arbete i riksdagen ger också vid handen, att de främst inriktat sig på de frågor, som ligga inom hemmets och uppfostrans område. Deras "moderlighet" kan knappast betvivlas. Varför sätta "politiska kvinnor" och "hemkvinnor" mot varandra som olika begrepp? De flesta "politiska kvinnor" jag känner äro lika goda "hemkvinnor" som trots några andra.

Min åsikt är, att den stora mängden av sunda, arbetande, ansvarskännande kvinnor visst inte känner någon vantrivsel. Existerar denna torde den vara att finna hos vi sa extrema "feminister" eller hos kvinnor med sådan lynnesläggning, att de aldrig kunna finna sig tillrätta här i livet, de må sen ägna sig åt hem eller politik. Och dem hjälper man varken med broschyrer eller diskussioner — om dem borde man tala så litet som möjligt.

Vira Eklund.

Hellylle Boj 180 cm.

bred, för draperier, ottomanöverkast, borddukar m. m., värme- och ljudisolerande. Finnes i stor färgsortering. Pris endast 5: 75 pr meter.

Oskarsons Lager, Kungsg. 70, Sthlm.

PRIMADENTO —
prima tänder

Karin Fjällbäck-Holm,
n. bl. a. v. ordf. i Sthlms
ds barnavårdsnämnder.

Stadsfullmäktige-
led. fru Elisif Théel.

Fru K. Fjällbäck-Holmgren: Låt oss icke bli missriktat patetiska eller alltför subtila och låt oss framför allt behålla vårt sinne för proportioner!

VARFÖR GÖRA SAKER OCH ting mera märkvärdiga och komplicerade än de i själva verket äro? Att ett löst problem i sig själv föder nya problem lär man väl aldrig kunna komma ifrån och det var väl ingen som inbillade sig att kvinnornas friare ställning, deras medborgarrätt och deras rätt till ekonomisk självständighet genom yrkesarbete skulle kunna genomföras utan att föra med sig en del konsekvenser, som kanhända varken voro väntade eller önskade. Är det därför någon som på fullt allvar särskilt och bara för kvinnornas vidkommande skulle önska den "gamla goda tiden" tillbaka? Knappast. Livets lag är utveckling och nya former, den lagen gäller för männen, och den gäller för kvinnorna och det bästa och förnuftigaste man kan göra är att så snabbt och smidigt som möjligt söka anpassa sig efter de nya formerna i stället för att som Lots berömda hustru bara stirra tillbaka och bli förstenad.

Vad kvinnornas vantrivsel i det direkta samhällsarbetet beträffar må jag uppriktigt säga, att jag icke riktigt förstår fru Gillners synpunkter. Åtar man sig ett statligt eller kom-

Sigrid Gillner-Ringenson har i sin lilla klagoskrift "Kvinnorna vantrivas" dokumenterat sin vantrivsel i det offentliga livet. Om en kvinna vantrivs, måste alla göra det, anser hon med påtaglig fallenhet för att generalisera, och med dunkla fraser predikar hon en kvinnlighetens och moderlighetens renässans för sina medsystrar, som "med sin vunna medborgerliga och mänskliga frihet ska gå tillbaka till frivillighetens och den kvinnliga instinkts värld, där kärleken och offerviljan blommar". Kvinnorörelsen göres ansvarig för en steril tidsanda och förf. rosar knappast de kvinnoorganisationer, honsjälvtillhört.

Hertha har vänt sig till några representantiva kvinnor, som ha årtiondens arbetserfarenheter i det offentliga livet — det politiska och sociala — vid mennens sida för att be dem besvara frågan "Vantrivas kvinnorna?"

munalt förtroendeuppdrag och går in för att sköta det efter bästa förmåga, samvetsgrannt och ihärdigt och utan överdrivna föreställningar om sin egen vikt och betydelse, då blir arbetsprestationen bedömd efter sin egen art, oberoende av vem som utfört den, man eller kvinna. Missträningar och hårda stötar få männen ta och hålla ut ändå — och det måste också kvinnorna kunna!

Att kvinnorna skulle på något sätt taga skada till sin själ genom ett vederhäftigt och på ansvarskänsla och kunskap grundat deltagande i de för alla medborgare gemensamma samhällsuppgifterna är för mig ett obegripligt nonsens. Låt oss icke bli missriktat patetiska eller alltför subtila och låt oss framförallt behålla vårt sinne för proportioner — icke

Rudolph Björklund & C:o A.-B.

Tapeter Malm Morgsg. 8
Stockholm

Värmelednings A.-B. CALOR

Arbetarg. 32, Sthlm. Tel. Växel 23 18 25.

Telegramadr.: Värmebolaget. Tillverkar apparater och levererar värmeledningar, alla brukliga system för ångköks- och maskintvåtsanläggningar, desinfektions- och steriliseringsanläggningar.

överdriva vår betydelse och vikten av våra insatser — men heller icke underskatta dem! Då ha vi säkert litet var lättare att trivas.

Karin Fjällbäck-Holmgren.

Fru E. Théel: Vi vantrivas i den mån vi ingenting få ut av livet och vårt arbete.

BOKEN ÄR NÄRMEST ÄGNAD att väcka undran och förvåning. Inte ett ord till tack har författarinnan till övers för de modiga kvinnor, de energiska föreningar av skilda slag och åskådningar, som trätt i breschen för att skaffa kvinnorna medborgerliga rättigheter och likställighet med männen ifråga om möjlighet till utbildning, arbete och utkomst. Allt det där skola vi naturligtvis ha, det är så självfallet att det lönar sig knappast att spilla ord på. Men dessa frukter på kunskapens träd skola icke begagnas till det de äro avsedda för. Om vi försöka göra detta, då äro vi att betrakta som människens ynkliga efterapare, kommittéhästar, små värdelösa kuggar i det stora maskineri, i vars heliga namn så mycket ändamålslost talats, skrivits och handlats.

Vid en nyss bortgången märkesmans bår talades kloka och manande ord om hängivenheten, viljan att tjäna, förmågan att underordna egna önskingar och begär under lagar, som syfta till det helas väl. En sådan uppfattning om en människas plikt och ansvar är det som kännetecknar vad vi gemenligen kalla en personlighet. Men den uppfattningen är vitt skild från den egocentriska livsåskådning, som fru Gillner anser

kvinnorna böra tillägna sig. "Vi vantrivas" i den mån vi ingenting få ut av livet och vårt arbete; med få ord: något kunna vi alla få ut, förutsatt att icke egoismen sitter i högsätet.

Elisif Théel.

Fru Olivia Nordgren: Genom att ställa oss likgiltiga för samhällsarbetet skulle vi svika en av våra främsta plikter.

OM VI KVINNOR, SOM DELTAGA i offentligt arbete vantrivas? På den frågan vill jag för egen del — och jag tror, att detta understrykes av de flesta offentligt arbetande kvinnorna — svara ett bestämt: *Nej, vi vantrivas ej!* Och inte heller anser jag, att det med fog kan klagas på männens bristande uppskattning av vårt arbete. Undantag finnas naturligtvis här som på alla andra områden. Men under den tid av nära ett kvarts sekel, som jag arbetat tillsammans med män på skilda områden av det offentliga livet: i stadsfullmäktige och övriga kommunala institutioner, i landsting och riksdag, i utskott och kommittéer, såväl som inom olika organisationer, har jag aldrig märkt något av vare sig den bristande respekt eller den föraktfulla likgiltighet för kvinnornas arbete, som Sigrid Gillner påstår vara tillfinnandes hos männen.

Sigrid Gillner efterlyser kvinnornas samhälleliga medarbetarskap för de frågors lösning, som "direkt ha med modersgårningen, hemmet och barnens hälsa och lycka att göra". Om hon med mindre självgod överlägsenhet, men med större ärlighet, gått till verket att granska sina medsystrars samhällsinsatser, innan hon satte sig till doms över dem, skulle

Föreningen Handarbetets Vänner

Stiftad 1874

Möbeltyger, mattor, gardiner och broderier. Renoveringar. Skolor för utbildande av vävlärlarinnor och textila konsthantverkare

Birgerjarslg. 16, Stockholm. Tel. 604863

När- ande mat

hon ha funnit, att det är just dessa frågor, kvinnorna i riksdagen motiverat om och talat för under de år de haft säte och stämma där, något som ett studium av riksdagens handlingar också ge vid handen. Och vad är det kvinnorna i det kommunala arbete för? Är det inte just omvårdnaden om barn och åldringar, skolfrågor och hälsovård, som de närmast tagit som sina uppgifter? Fler-talet av de i det offentliga arbetande kvinnorna ha därjämte fullgjort sin mödragärning och fött landet söner och döttrar.

Sigrd Gillners föraktfulla omdöme om de kvinnliga organisationerna skall jag inte här gå närmare in på, utan endast erinra om, att det var inte minst tack vare de olika kvinnoorganisationernas *enhälliga* uppslutning kring kravet på ett statligt moderskapsskydd, som den fråga, efter att under tre årtionden ha stått på dagordningen, äntligen 1931 fick sin första lösning, och principen om statens skyldighet mot landets mödrar inskrevs i svensk lagstiftning.

Med sin lilla skrift torde Sigrd Gillner närmast ha deklarerat sin egen oförmåga att finna sig tillrätta med det offentliga livets tunga och krävande, ofta föga uppskattade arbete. Efter fyra à fem månaders riksdagsarbete har hon kommit underfund med att hon vantrivs. Detta må vara hennes ensak. Men det är inget avgörande bevis för vare sig att det råder någon allmän vantrivsel bland kvinnorna eller att dessa äro obehörliga i samhällsarbetet. Genom att ställa sig likgiltiga för detta skulle kvinnorna tvärtom svika en av sina främsta plikter både som mödrar och samhällsmedborgare.

Olivia Nordgren.

Ett hundraårs- minne.

PÅ MORGONEN DEN 22 OKTOBER 1935 strålade plötsligt solen över Göteborg. Höstens regn och rusk hade vikit för en dag. Och utanför Kjellbergska flickskolan vid Södra Vägen vajade en stor, splitterny blågul duk, gåva av läroverkets nuvarande elever på skolans 100-årsdag.

Senare på förmiddagen ägde en oförlömlig minneshögtid rum i det nyinvigda konserthuset. Symfoniorkestern briljerade, talen flödade (hur *kan* fröken Kullgrens röst ljuda precis lika ung och distinkt, som när man en gång provade in i 1:sta klass?), gåvor överlämnades, en kantat framfördes med text av skolans nuvarande avhållna rektor Hillevi Gödecke, samt musik av Alice Tegnér.

Man var verkligen redan i feststämning kl. 7, då den stora banketten å Börsen skulle gå av stapeln.

Men även det mest strålande jubileum förbleknar. Kvar står emellertid som ett minnesmärke däröver den festskrift, som fröken Thyra Kullgren utarbetat till 100-årsdagen.

Såväl till utstyrelsel som innehåll ger denna minnesskrift ett gediget och vederhäftigt intryck. Fröken Kullgrens teckning av Jonas Kjellberg och historik över skolan präglas ej bara av saklighet, byggda som de äro på gångna tidens styrelseprotokoll, årsredogörelser m. m., utan visa också ett varmt hjärtas och ett humoristiskt sinnes sunda urval av autentiska godbitar.

Man följer skolans öden från den dag, då Jonas Kjellberg, på sin 75-årsdag

Hultafors Fysikalisk-Dietisk-Kuranstalt 1,000 fot över havet

Behandling av *reumatiska* åkommor, *nervsjukdomar*, *mag- och tarmlidanden* samt andra *kroniska* sjukdomar. Alla moderna badformer, elektricitetsbehandling och massage. *Individuell diet*. Vegetarisk och blandad kost. Helpension. Begär utförligt prospect. Moderata priser. Inga dricks. *Överläkare: D.: E. Garby* Postadr. Hultafors. Tel. Borås 695, Rävlanda 68, Hultafors 16. *Under samma regim:* Nyhyttans Badanst. Järnboås, öppen hela året, Ekebyholms Badanst. Rimbo, öpp. sommarm., Sthlms Fysik. Kuranst. Humlegårdsg. 18.

den 22 oktober 1826, undertecknade det gåvobrev genom vilket han donerar 33.333¹/₃ riksdaler banco att efter hans död användas till läroanstalt »för detta i så måtto vanlottade Kön», på det att flickan må »beredas till en kunnig, sedig och väl utbildad Samhälls-menniska, god maka och from Husmoder». Man läser om skolans yttre utveckling från den första förhyrda lokalen i garvare Kindbergs hus allt intill dess nuvarande utvidgade och restaurerade fastighet med skolkök, elevbibliotek, särskilda tecknings- och fysiksalar m. m. Man lyssnar till det inre skeendet under dess olika föreståndarinnor, vilkas utpräglade personlighet fört stiftelsen framåt i donators anda från den svunna tid, då Tante Eldrup under handarbetsstimman berättade om sina resor i främmande land, till den moderna skolformen med dess sociala föreläsningsserier, skolresor och föreningar.

Givetvis beskrives även det med stiftelsen förknippade seminariet — både det första, tvååriga försöket av år 1884 och det med så stor entusiasm omfattade och organiserade, nu tyvärr nedlagda, Högre Lärarinneseminariet 1908—1932.

Personliga minnen ge innehållet en intim touche, ej minst de från fru Eldrups och Therese Kamphs matriarkaliska tider. Märta Edquist levandegör på ett alldeles särskilt sätt ställningen som elev och lärarinna under den storvulna pedagogen fröken Märtha von Friesens spira, under det att skildringarna från Thyra Kullgrens skola och seminarium mera motsvara vår moderna tidsanda. Många avhållna och uppskattade lärarinnegestalter skymta förbi i dessa olika »minnen». I ett överenstämma de dock alla: de utmytna i en enda stor tacksamhet, i vilken säkerligen vi alla, som ta del av detta intressanta kulturdokument, varmt instämma.

Den nyssnämnda festkantaten samt ett

HALTANDE PROPORTIONER.

REGERINGEN HAR TILLSATT en upplysningsnämnd och ett kulturråd för främjande av upplysningsverksamheten i utlandet angående Sverige, en svensk samling utåt alltså och som sådan en tacknämlig och välbefogad åtgärd. I upplysningsnämnden sitta 10 män (5 ord. o. 5 suppl.), i kulturrådet 28 män och 2 kvinnor. De senare äro författarinnorna Marika Stiernstedt och Anna-Lenah Elgström. Då man väl vågar påstå, att kulturen är ett gemensamt resultat av både mäns och kvinnors prestationer, kan den kvinnliga procenten i förevarande fall ej betecknas som på något sätt överväldigande. Att kandidatbrist bland kvinnorna skulle försvara den övervägande manliga sammansättningen i nämnd och råd är fullkomligt uteslutet.

Kvinnorna böra emellertid ej — det äro vi angelägna om att understrika — vid detta och liknande tillfällen, utses, därför att de råka vara kvinnor men ej heller, så som oftast händer, förbigås därför att de ej råka vara män. Ty vi leva ju ändå i ett demokratiskt land och ej i en reaktionär diktaturstat!

rikt och roande bildreportage höja bokens värde.

För oss, som i hem eller skola ha hand om den nya generationen, gäller det emellertid ej blott att beundrande se tillbaka på tappra pionjärer utan framför allt att med ansvar inrikta oss på framtiden, eller som herr Engberg i sitt tal uttryckte det: fostra fram det geniala i kvinnokönet. »Vi män», fortsatte han, »vill inte ha förlästa, nervösa, hysteriska kvinnor, utan glada, sunda, goda, tänkande och intelligenta!» En god omskrivning av donators intentioner för 100 år sedan! *Gurli Jerneck.*

Nyhyttans Badanstalt

Belägen 600 fot över havet i vacker Bergslagsnatur. Barrskogsluft. Nya badavdelningar med behandling av ischias, reumatism, nervlidande, högt blodtryck m. m. *Skodsborgsmetoden.* Vegetarisk och blandad kost. Ett 20-tal moderna rum med varmt och kallt vatten, w. c. och värmeledning. Pensionärer mottagas. Ned-satta priser 1 septemember—1 juni. Begär prospekt. Adress: Järnboås. Telefon 13.

En livsgärning.

En jubileumsfest firades den 29 november å hotell Savoy i London med anledning av att femtio år förflutit sedan Martina Bergman grundade det första institutet för fysisk fostran i det stora öriket genom utbildandet av gymnastiklärarinnor enligt Lingska systemet.

Här nedan skildras i anslutning till jubileet Martina Bergman-Österbergs banbrytande livsgärning.

Martina Bergman-Österbergs coliege.

Det var därför ej alltid så lätt för den svenska pionjären att övertala skolförståndarinnor att inom sina läroverk försöka systemet.

Efter att ha ingått äktenskap år 1886 med den lika framsynte lektorn i Stockholm, Edvin Österberg, ägnade sig fru Martina Bergman-Österberg helt åt sitt Hampsteadinstitut, och, tack vare hennes idéers inneboende kraft, burens av entusiasm, energi, sällsynt organisatorisk talang samt hög intelligens, gick företaget raskt framåt, och än i dag tänka Sveriges kvinnor med glädje och stolthet på, att det var genom en svensk kvinnlig gymnast, som den svenska gymnastiken infördes i Englands skolor.

Ökad tillströmning av elever föranledde emellertid fru Bergman-Österberg att år 1895 flytta sitt college till den i Kent, en timmes väg från London, av henne köpta egendomen Kingsfield, där hon i en naturskön trakt skapade ett idealiskt hem åt sig och sina flickor. Härifrån fullbordade Lings svenska system sitt segertåg till i första hand de engelska undervisningsanstalterna, och det kom en tid, då efterfrågan på gymnastiklärarinnor från fru Bergman-Österbergs Kingsfieldinstitut var större än tillgången.

Det var nämligen icke endast i skolor över hela England, som hennes elever ledde och ännu leda undervisningen i svensk gymnastik. I klubbar för fabriksarbeterskor och sömmerskor, i skolor och asylor för dövstumma och blinda, i Holloways och Glasgows fängelser

FRÅN ÅR 1881 HADE FRÖKEN Bergman framgångsrikt verkat som gymnastikinspektris i Englands huvudstad samt tillika utbildat ett tusental av landets folkskollärarinnor till ledare i fristående svensk gymnastik, varvid hon vunnit vackra erkännanden som gymnastiklärarinna.

Under denna tid hade den tanken väckts hos henne att även utom folkskolans sfär införa det Lingska systemet, och som idealet för fysisk fostran framstod därvid för henne en förening av den svenska friskgymnastiken med engelsk friluftsslek.

Redan år 1885 hyrde fröken Bergman i denna avsikt ett hus i Londons friskaste och trevligaste förstad, Hampstead, där hon anlade ett »Physical Training College» för utbildning av lärarinnor i denna fysiska fostran.

Föga uppmuntran och förståelse rön-te i sin början detta nybildade företag, som startades med blott fyra elever. Man ansåg sig nämligen ej ha råd att bestå lyxen av »en lärarinna, som skulle ge hela sin tid och hela sitt intresse åt så m m a skola, vara ledare på lekplatsen likasom hon var det i gymnastiksalen, övervaka barnens utveckling, förekomma deformiteter samt vaka över skolans hygien.»

ANDERSSÖNS

Damfrisering

Centralbadet, Stockholm.

REKOMMENDERAS.

Elegant. Förstklassig.

Foten vilar —

hela kroppen vilar
i bekvämskor från

Lindkvist

Sibyllegatan 53 (invid Karlavägen)

har Lingska gymnastiksystemet införts bland kvinnor. På engelska sjukhus förestås avdelningar för sjukgymnastik och massage enligt svenskt system av kvinnor, utgångna från fru Bergman-Osterbergs »Physical Training-College». De arbeta i flickskolor i Syd-Afrika, inneha anställningar i Amerika, Mindre Asien och Australien, och tack vare fru B.-Ö:s energiska verksamhet har svensk gymnastik vunnit inträde i engelska hären och flottan.

»Jag älskar både England och Sverige, annars hade jag aldrig lyckats», yttrade fru Bergman-Osterberg en gång såsom en förklaring på den framgång, som krönt hennes livsverk. Kärleken till England och i synnerhet till Englands kvinnor tog sig uttryck i den storartade gåvan till engelska nationen av Kingsfields college med allt, vad därtill hörde, för att hennes verk skulle vara tiden ut till höjandet av de engelska kvinnornas andliga och lekamliga vigör. Kärleken till Sverige visade sig i de storslagna donationerna till Fredrika-Bremer-Förbundet av de ädla makarnas egendom Apelryd i Båstadstrakten, där lanthushålls- och trädgårdsskola inrättats för unga kvinnors utbildande i olika yrkesgrenar, och hennes Fond för svenska kvinnor i liknande syfte.

Varmt intresserad för den kvinnliga rösträtten, skänkte fru Martina Bergman-Osterberg dessutom 50.000 kronor tre år före sin bortgång den 29 juli 1915 att med 5.000 kronor per år i tio år utgå till samhällskurser i kvinnans medborgerliga fostran, huvudsakligen på landsbygden.

Hemlandet har förstått att uppskatta sin utomlands banbrytande dotters livsverk. Medaljen »Litteris et Artibus» hör till de utmärkelser, som kommit henne till del, och för det arbete hon nedlagt samt det bidrag hon givit till ett

De kvinnliga läkarnas verksamhet.

Av och till hör man undranden om de kvinnliga läkarnas antal och deras insats i samhället. Ibland frågas varför de inte syssla med än det ena, än det andra. Även i dagspressen ser man då och då små blänkare. Detta är orsaken till att denna artikel skrivits. Av dr Sofia Allevin.

I 1935 ÅRS AV KUNGL. MEDICINALSTYRELSEN utgivna läkarmatrikel finnas upptagna 175 kvinnliga läkare. Av dessa utöva emellertid ej alla läkarverksamhet. Av de 175 inneha 34 allmän tjänst, vari då ej skolläkartjänster äro inräknade. Medräknar man dem som inneha kommunal eller statlig skolläkartjänst, blir det 55, som inneha allmän tjänst. Ytterligare några tjänstgöra dessutom som skolläkare i privata skolor. Omkring 15 arbeta som underläkare vid sjukhus, sanatorier eller universitetskliniker. Två äro docenter, en i Uppsala och en i Stockholm.

Inom den öppna sjukvården äro 3 överläkare, inom sinnessjukvården ha vi 6 kvinnliga överläkare. En är distriktsläkare och en är stadsläkare och järnvägläkare. Ännu är ingen provinsialläkare. Men vi skola inte glömma, att behörighetslagen trädde i kraft först 1925 och att det dessutom faktiskt förelagat motstånd på högre ort mot att besätta provinsialläkartjänsten med kvin-

rationellt ordnat upplysningsarbete bland Sveriges kvinnor, har hon hedrats med utnämningen till den svenska rösträttsföreningens första och enda hedersledamot.

Hanna Flyborg.

F. V. O:s Slöjdvadning

Sveavägen 40, Stockholm — Tel. 20 88 18.

SJUKSKÖTERSKEUTRUSTNINGAR,

GOSS- och BARNKLÄDER

MOTTAGER BESTÄLLNINGAR

”Hjälp genom självhjälp.”

KRANSAR

Gunnar Spångberg

67 48 30. Birgerjarlsgatan 12. 61 23 45.
Stockholm.

nor, vilket gjort, att de ej brytt sig om att utbilda sig för dylik tjänst.

I pressen har det flera gånger sagts, senast av professor Essen-Möller, att det är underligt att de kvinnliga läkarna ej ägna sig åt gynekologi och obstetrik. Härmed förhåller det sig emellertid så, att det de sista 15 åren förelegat nästan oöverkomliga svårigheter för de kvinnliga läkarna att skaffa sig den härför nödvändiga utbildningen. Just på de områden, som synas ligga de kvinnliga läkarna närmast, nämligen gynekologi och pediatrik, har det största motståndet rests mot att ge de kvinnliga läkarna utbildning och arbetstillfällen. Och detta motstånd har ofta kommit just från resp. fackprofessorer. Det har ofta varit omöjligt att få de första tillfälliga förordnandena och så skaffa de första nödvändiga meriterna. Så länge professorerna Netzel och Sahlin verkade, fingo de kvinnliga läkarna gynekologutbildning och blevo också gynekologer.

I andra länder, där man inte utövar samma utbildningsbojkott som här, visar det sig, att kvinnorna gärna syssla med förlossningskonst och kvinnosjukdomar. I såväl England som Finland finns det t. o. m. kvinnliga professorer i obstetrik och gynekologi. Jag tror alls icke att det förhåller sig så som t. ex. professor Essen-Möller i en tidningsartikel velat göra gällande, att kvinnorna draga sig för oregelbundenheterna i arbetet. Barnmorskorna låta ju ej avskräcka sig härav, detta trots att deras arbete är mycket sämre betalt och många gånger kanske ändå mer tålmodsprövande än obstetrikerns.

Att de kvinnliga läkarna här hemma endast i ringa utsträckning utbilda sig till kirurger, beror nog rätt mycket på den svenska sjukvårdens organisation. Det lönar sig inte att utbilda sig till kirurg, om man inte kan hoppas på en

sjukstuge- eller lasarettsläkartjänst. Och man har kunnat konstatera, hur svårt det är för en kvinnlig läkare bara att få en underläkartjänst på en kirurgisk lasarettsavdelning.

Att kvinnor, om de få utbildning, kunna bli framstående kirurger framgår med all önskvärd tydlighet av rapporterna från kriget, då de kvinnliga amerikanska och engelska kirurgerna utförde var och en hundratals stora och lyckade operationer till på köpet under särskilt primitiva och påkostade förhållanden.

I Indien och Kina arbeta säkert minst 200 kvinnliga läkare som gynekologer och kirurger. I Amerika och England verka också ett flertal kvinnliga gynekologer och kirurger och ha stor praktik och mycket stora inkomster.

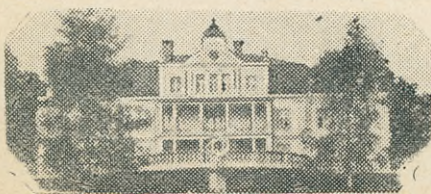
För att återgå till de kvinnliga läkarna i Sverige syssla flertalet med privat praktik. Av dessa äro 31 praktiserande i Stockholm. De övriga bosatta i landets övriga städer eller på landet.

En stor del av de kvinnliga läkarna ha visat ett stort socialt intresse. De ha varit och äro medlemmar i hälsovårds-, barnavårds- och nykterhetsnämnder. Äro medlemmar i stadsfullmäktige. Andra ha suttit eller sitta i kungl. kommittéer för lagstiftning i olika frågor, där den kvinnliga läkarens sakkunskap varit av synnerligt värde för vårt folk.

De kvinnliga läkarna ha varit banbrytande på sexualupplysningens område, ett område där Sverige är ett föregångsland. De insågo också att profylaxen, d. v. s. förebyggande av sjukdom, är något minst lika viktigt som botande av sjukdom.

Slutligen ett råd till de unga medicinarna: Skaffa er ordentlig utbildning! Ge inte tappt, var uthålliga och förlora inte modet!

Sofia Allewin.

Lida Herrgård

mellan Mariefred o. Strängnäs, 1¼ tim. bilresa fr. Stockholm. Högt, sunt läge, vac-ker park o. skog. Modernrt, komf., härliga bäddar, eleg. sällskapsrum. Prima kök. Förstkl. ref. *Fru Astrid Printz, Valsberga.* Tel.: Åker 2.

Docent Alf
Johansson.

BOSTADSLAGSTIFTNING och bostadsinspektion i städerna.

Sedan någon tid föreligger bostadssociala utredningens andra betänkande — det första återgavs i Herthas febr.-nr — som har till föremål hälsovårdsstadgans bestämmelser om bostad samt bostadsinspektionens organisation i städer och stadsliknande samhällen (Statens off. utredn. 1935:49). Det presenteras här nedan av utredningens sekr., doc. Alf Johansson.

BETÄNKANDET GRUNDAR SIG i huvudsak på utredningar, verkställda av kommitténs hygieniska experter, generaldirektör Axel Höjer och överläkaren Rolf Bergman. Till utredningen är såsom bilaga I fogad en undersökning av smålägenheternas beskaffenhet, utrymmesförhållande och utnyttjande, vilken verkställdes av bostadssociala utredningen i samarbete med 14 större och medelstora städer. Den som är intresserad av att få en inblick i den fundamentalt viktiga sociala fråga, som bostadsfrågan utgör, bör inte försumma att ta del av denna undersökning, som på ett långt mera intensivt och inträngande sätt än någon tidigare bostadsundersökning statistiskt belyser bostädernas kvalitet och förekomsten av hygieniskt mindervärdiga bostäder, sovlufttrymmd och sovplatsfördelning, förekomsten av samboende mellan halvvuxna och vuxna, som icke sammanleva som

makar o. s. v. Man får ett starkt intryck av hur oerhört mycket som återstår innan det tål att sägas, att svenska folket överlag nått en rimlig bostadsstandard. Grundfelet är först och främst att den typiska familjebostaden är otillräcklig för en normal familj och att de familjer, som ha störst bostadsbehov, d. v. s. de större barnrika familjerna, samtidigt ha minst förmåga att tillgodose sitt bostadsbehov och därför av ekonomiskt nödtvång drivas till de minsta och kvalitativt sämsta lägenheterna. Men dessutom framgår av undersökningen, hur horribelt illa de faktiskt tillgängliga bostadsresurserna ofta utnyttjas; "finrumssystem" och andra former av oförnuftigt bostadsutnyttjande visa att frågan om bostadsförhållandenas förbättring är inte endast en fråga om ekonomiska och administrativa åtgärder från statens sida utan också en fråga om upplysning.

Det kan icke bestridas, att de nuvarande förhållandena beträffande bostadsövervakningen även i städerna på de flesta håll äro otillfredsställande. Bostadsbestämmelserna i hälsovårdsstadgan ge i sin stundom alltför vaga formulering otillräckligt stöd för ingripande mot undermåliga bostäder och överbefolkning i lägenheterna. Bostadsinspektion finns an-

Tandläk. Simon Grosin

Södermalmstorg 4, 1 tr. Tel. 40 77 10.

Mottagning: måndag, onsdag, fredag kl. 5—7; tisdag, torsdag kl. 10—12 och lördag kl. 2—3. Annan tid efter överenskommelse pr tel. 40 77 10. Kostnadsfri rådfrågning.

Norrköpings Stuvlager

Klädeshandel. Barnhusg. 4, Stockholm.
Ingen butik. Inga omkostn. **DETTA ORSAKEN TILL VÅRA BILLIGA PRISER**

ordnad endast i omkring hälften av våra städer och nästan inte alls i stadslignande samhällen. Huvudorsaken till den nuvarande ineffektiviteten i den samhälleliga bostadsvården ligger dock i bristen på ersättningsbostäder i överkomligt prisläge. Det är därför en oundgänglig förutsättning för förbättring på dessa områden att det allmänna lämnar ekonomiskt stöd åt anskaffning av billiga ersättningsbostäder. Sätillvida kunna bostadssociala utredningens tidigare förslag om bostadssubvention och dess nu föreliggande förslag ses som naturligen sammanhörande delar i ett enhetligt program för bostadsförhållandenas förbättring.

Förslagen till ändringar i hälsovårdsstadgans bostadsbestämmelser innebära väsentligen att minimikraven konkretiseras och kompletteras, att hälsovårdsnämndernas ingripande göres obligatoriskt, då minimikraven ej äro uppfyllda, samt att trångboddhetsbestämmelserna förtydligas och skärpas. Då ett omedelbart genomförande av alla kraven är praktiskt omöjligt, kompletteras bestämmelsen om obligatoriskt ingripande med en bestämmelse om skyldighet till diskretionär prövning, varigenom det göres möjligt att t. ex. förbjuda en lägenhet för barn men tillåta dess användning för vuxna eller att på viss tid meddela uppskov med förbud eller föreläggande. I fråga om bostadsinspektionens anordnande och verksamhet beredes medicinalstyrelsen ett visst inflytande i syfte att nå största möjliga enhetlighet i tillämpningen på olika orter.

Den ur bostadssociala synpunkter viktigaste delen av förslaget är otvivelaktigt trångboddhetsbestämmelserna, vilkas antagande skulle ge

hälsovårdsnämnderna det effektiva instrument i kampen mot trångboddheten, som hittills praktiskt taget helt saknats. De bygga bl. a. på de normer, att i bostadslägenhet, i vilken bor familj med mer än ett minderårigt barn, böra finnas minst två såsom boningsrum godkännbara utrymmen, samt att familj med mer än två barn bör ha minst två rum och (som boningsrum användbart) kök.

I fråga om bostadsinspektionens organisation föreslås, att den ordning, som vid årets riksdag bestämts för landsbygden, utsträcker till alla samhällen upp till 5.000 invånare. Även för större orter föreslås att den fortlöpande primära inspektionen överallt ålägges distriktssköterskor, som i bostadsärenden vid sin sida ha speciella tjänstemän (bostadsinspektörer eller -inspektriser). För orter mellan 5.000 och 20.000 invånare antages dessa tjänstemän delvis kunna syssla med även andra hälsovårdsuppgifter, men för orter över 20.000 invånare kräves heltidsanställd bostadsinspektör. För de tre största städerna räknas med en bostadsinspektör för c:a 60.000 invånare såsom behövt. Statsbidrag skulle utgå till såväl distriktssköterskor som bostadsinspektionens speciella tjänstemän.

Stipendieinstitutionen har till ökning av Gävleborgs läns fond mottagit kr. 5.000:—, insamlade av förbundskretsen i Gävle och länets stipendienämnd. Härigenom möjliggöres utdelningen av ännu ett stipendium från Gävleborgs läns fond, vilket är synnerligen glädjande i dessa tider, då allt större krav ställas på våra fonder.

Filips

Konditoriet för alla

Var Ni än bor kunna vi tack vare våra välbelägna butiker snabbt betjäna Eder.

Ni blir alltid belåten med inköpen

FILIPS KONDITORI

Regeringsgatan 27—29. Best.-tel. 114511.
Norrullsgatan 10. 336294.

Du köper billigt

i MYRORNAS FÖRSÄLJNINGSLOKAL, Bondeg. 94. Möbler, Säng- o. Gångkläder, Husgeråd, Kok- o. Koparkärl, Gasugnar o. Kaminer, Armatur för fotogen o. elektriskt, Antikviteter, Tavlor, Böcker o. Prydnadsaker m. m. — Försäljning sker onsdag o. fredag mellan kl. 10 f. m.—5 e. m. samt lördagar 10—12 f. m. **FILIAL:** Luntmakaregatan 74. Affärstid 9 f. m.—6 e. m., alla helgfria dagar.

Litteratur.

De voro alla tappra kvinnor.

I DEBATTERNA KRING DET FÖR framtiden ödesdigra, som benämnes »det nya kriget», brukar det påpekas, att stridsfronten hädanefter kommer att utvidgas och omfatta icke bara de stridande härarna utan lika mycket den civila befolkningen med kvinnor och barn. Luftkriget medför nämligen dessa konsekvenser. För den, som tar del av Ellen Klatts bok med ovannämnda titel, blir det klart, att också kriget 1914—18 var ett krig mellan folken som helheter. Hittills ha krigsböckerna mestadels behandlat kriget ur mannens, soldatens, synpunkt. Här är ett vittnesbörd från kvinnornas värld, ett vittnesbörd, som behövs, för att vi skola få en riktig föreställning om krigets hela förbannelse. Författarinnan, som är svenska till börd, har genom sitt äktenskap med en tysk fått pröva krigarhustruns och krigarmoderns lott. Som sjuksköterska, barnmorska och föreståndarinna för ett barnhem har hon gjort sina erfarenheter rörande kvinnornas lott och villkor i det stora krigssammanhanget. »De voro alla tappra kvinnor» är hennes omdöme om världskrigets generation av hustrur och mödrar, en sats, som här påtagligt verifieras.

Ellen Klatts bok är icke en välbalanserad och konstnärligt sammangjuten berättelse. Den är skriven i en mångfald korta kapitel och liknar snarast en film, men bilderna skilja sig från den vanliga filmens därigenom, att de representera endast naken sanning. Som helhet utgör denna skakande skildring, som tillägnas fredsiden, en flammande appell mot kriget. Ännu sedan man lagt boken ifrån sig, ljuda i ens öron de ord: varmed den börjar och slutar: »Kvinnor i

Elin Wägners nya roman.

DET ÄR VAL fler än jag här i landet, som är efter år gå och vänta på Elin Wägners julkbok. Dessbättre är hon ganska punktlig med den — på 28 år har hon hunnit med 24 böcker — och man har vant sig vid att den inte

sviker de specifika förväntningar man ställer på denna författarinna: att hon både skall fångsla och roa, ge både människor och problem.

Hennes nya roman, *Vändkorset*, fyller i rikt mått sådana krav. Den är fångslande och roande i samma nu och den myllrar — nästan till övermått, anse en del — av både människor och problem. Själva dess miljö intresserar: den ger en snabb social rundmålning av ett småländskt brukssamhälle med präst och läkare, skolfröken och telefonist, disponent och verkmästare, bruksarbetare och — statspolis. Ja, sistnämnda myndighet är ju en ny institution på svenska landsbygden, och dess samhällsnytta bevisas granneligen av statspolisen Språng i Elin Wägners Gåtatorp, vilken där uppträder som en deus ex machina och lägger en massa trådar tillrätta, sedan de trasslats till i nattmörkret av allsköns befängda men meningsfulla qui-

alla land, förenen Eder! Fordra nedrustning! — Allmän, effektiv nedrustning i alla land. Icke bara på papperet, utan i *anda och sanning!* Det är och måste vara vårt oeftergivliga krav. Vi kvinnor av idag.»

E. L.

Ellen Klatt: De voro alla tappra kvinnor. Harriers förlag.

Konststoppningsboden,

”STOPP OCH LAPP”

Runebergsgatan 1, Stockholm. Tel. 21 97 99.
Konststoppar kläder, schalar, spetsar m. m.
Mattor och kelim lagas efter orientalistisk metod.
Silkesstrumpor uppmaskas. — Kemisk tvätt.
Fackutbildad personal. Billiga priser. Vålgjort arbete.
Kom ihåg, allt kan lagas. ”Ring så hämta vi”
Från och till landsorten pr postpaket.

pro-quoer. Människorna ränna ut och in i romanens handling ungefär som i ett lustspel av gammal fransk skola, och de äro inte alla så klart tecknade, att man alltid kan hålla i sär dem.

Men bortsett från tre-fyra förgrundsfigurer är det inte de enskilda karaktärerna i och för sig, som dra till sig ens intresse, utan fastmera växelspelet mellan de olika livsödena, den ömsom tragiska, ömsom burleska sammanlänkning- en av bittert ensamma människor i ett litet samhälle, där väldiga, omskakande händelser plötsligt följa varandra hack i häl under det korta men intensiva loppet av romanens sex dagar. Landsortslivets långa gråa tristess blir laddad med dramatisk liv, och från en fredagsmorgon till en onsdagskväll händer det mera i Gåtorp än det hänt där på flera årtionden.

Ur snävt realistisk synpunkt kan det göras invändningar mot denna skildring. Den är inte särskilt sannolik, men den har ett inre sanningskriterium, som blir avgörande för bedömningen: den förtätade handlingen ger en konstnärligt intensifierad bild av tillvarons alla chanser till lycka och olycka, till bitterhet och försoning, och över de fladdrande ödena gjuter Elin Wägner ett skimmer av ljus resignation och varmt medkännande humor, som till sist fyller en med en underligt stilla och tacksam glädje.

Gustaf Näsström.

Elin Wägner: Vändkorset. Alb. Bonniers förlag.

Iduns julnummer har utkommit och innehåller rik och omväxlande läsning, bland vilken kan nämnas bidrag av prins Wilhelm, Karin Boye, Vald. Hammenhög, Elin Wägner, Carl-Gustav Hildebrand m. fl.

Gustav III:s ungdom.

VID SIDAN av drottning Kristina och Karl XII har alltid Gustav III framstått som en av de mest gåtfulla och omdiskuterade personligheterna i Sveriges på originella människor ovanligt

rika regentlängd. Sällan har en kunglighet på en gång blivit så tilljublad och hatad, så förhärligad och förtalad som just Gustav III; alltifrån det han kom till världen i Kungshuset i Stockholm som »den mest älskade och den mest nödvändige av alla prinsar» — den förste svenskfödde sedan Karl XII —, till dess att det dödande skottet avlossades på operamaskeraden. Eftervärlden har också i en för svenska förhållanden ovanlig mångfald och iver sökt teckna karaktärsporträtt av honom, från Bernhard von Beskows ljusa version till Henrik Schücks intresseväckande målning i svart.

D:r Beth Hennings ger i sin nyligen ventilerade avhandling, Gustav III som kronprins, en rikt dokumenterad skildring av hans utveckling under ifrågasvarande tidsperiod. Vi få följa det begåvade men överkänsliga problembarnets liv under Tessins färla och Scheffers ledning och genom brytningsåren, vi erhålla en granskning av hans personlighet och den miljö, han rör sig i, få inblickar i hans äktenskap och studera honom såsom författare och som politisk aktör fram till den betydelsefulla kväll, då han i grevinnan d'Egmonts loge på teatern

Lision Modesalong för damhattar

Nybrogatan 14 Tel. 62 23 79
Innehavarinna fröken Lisa Johansson, som förut under många år förestått NK:s damhattavdelning och alltså har stor erfarenhet inom branschen.

Barnhemmet Eurenii-Ljungcrantz' Minne. Spädbarnshemmet.

Tillhörande Stockholms stad.
SKÅNEGATAN 118, STOCKHOLM. TEL. 40 31 19.
Elever mottagas för praktisk och teoretisk undervisning i spädbarnsvård och vad därtill hörer. Varje kurs varar 4 månader. Prospekt erhålles på begäran hos hemmets föreståndarinna. Kursen berättigar till inträde i Svenska Barnsköterskeföreningen.

i Paris träffas av budskapet om sin faders död.

Vid en granskning fäster man sig måhända vid att förf. i sin för övrigt ingående skildring av Carl Gustaf Tessin som prins Gustavs guvernör förbigått en av Kungl. bibliotekets förnämligaste handskrifter, i vilken Tessin, redan innan prinsen fyllt två år, framställer sina tankar om sin uppfostringsmetod, i all synnerhet tillämpad på historia med samhällslära och därmed förknippade ämnen. Julen 1747 överlämnade Tessin till Lovisa Ulrika det sällsynt magnifika verket, avsett att en gång tjäna prins Gustav till åskådningsundervisning. Det var ett arbete över den på Gripsholm befintliga historiska porträtt-samlingen, kopierad i miniatyrer av Niclas Lafrensen d. ä., med korta levnadsteckningar av Tessin, vignetter av Jean E. Rehn och titelblad av Taraval.

Man skulle kanske också t. ex. väntat, att förf. i utredningen om prins Gustavs giftermålshistoria diskuterat E. Holms framställning i Danmark—Norges Historia fra det nordiske Krigs Slutning til Rigenes Adskillelse, där denne senare än O. Nilsson och från dansk synpunkt tagit upp problemet. Vad själva sakfrågan angår, förefaller det mig, att förf. är alltför tvärsäker på att initiativet till giftermålet kommit från danskt håll. Nog kan fortfarande en misstanke falla på Tessin som upphovsmannen, särskilt när man betänker den iver, med vilken han tidigare varit verksam för att bortgifta Adolf Fredrik med en dansk prinsessa. Av tystnaden i franska ambassadören d'Havrincours depech av den 15 maj 1750 kan intet med vissnet slutas, lika litet av ordalagen i hemliga rådsprotokollet den 14 maj samma år, då ju Tessin vid det laget hade all anledning att inte synas som planens

Familjekrisen.

MARGARETA BONNEVIES NYA bok »Familjekrisen» är ett mycket välkommet inlägg i debatten om familjen. Klart och resolut lägger hon fram sina synpunkter på den gifta kvinnans arbetsförhållanden och familjens försörjningsproblem, och om argumenten icke alltid äro nya, få de dock i hennes formuleringar ny slagkraft.

Det förslag till lönereform, som hennes bok mynnar ut i, och vilket hon an-

upphovsman med tanke på kronprinsparets befarade motstånd.

Men sådana randanmärkningar få inte bortskymma det väsentliga i d:r Beth Hennings ståtliga volym. Under givande studieresor till ett stort antal svenska och utländska arkiv och bibliotek har författarinnan framdragit ett betydande och rikhaltigt material. Med erkännansvärd strävan till objektivitet, med ömdöme och måttfull kritik har hon gripit sig an med sin uppgift, och resultatet har blivit en mera nyanserad, konkretare och mänskligare bild av den egenartade personlighet, som hon gjort till föremål för sin forskning. Den lediga och vårdade stilen bidrar att göra denna avhandling till en verkligt underhållande läsning.

D:r Beth Hennings har medvetet förlagt tyngdpunkten till det biografiska och kulturhistoriska; man hoppas endast, att hon i framtiden ytterligare kompletterar bilden av kronprins Gustavs politiska strävanden och på samma gång av Sveriges utrikespolitik under den upprörda men just därför så inspirerande epoken.

Walfred Holst.

Beth Hennings: Gustav III som kronprins. Hugo Gebers Förlag.

Svaghet? Dålig aptit?

Ett av de mest stärkande och aptitgivande av alla moderna organiska järnpreparat är

FERROL

Synnerligen lättsmält, fördrages väl även av en ömtålig mage. Tages på grund av sin angenäma smak lätt av såväl barn som vuxna.

Finnes å alla apotek.

ser snabbt och effektivt skulle kunna lösa alla svårigheter på detta område, som man under de senaste generationerna brottats med, kan man dock icke utan vidare acceptera i den utformning författarinnan givit det.

Våra nuvarande löner äro familjeförsörjarlöner, förklarar hon. Det är orättvist, att de skola utgå även till de barnlösa. Låt oss instifta familjekassor, dit varena löntagare i riket, som tjänar över en viss årlig summa, betalar in en del av sin lön! Denna kassa betalar så ut barn tillägg till alla, som ha barn under en viss ålder. Storleken av premierna och barnbidragen bestämmas genom statistiska undersökningar över antalet löntagare och antalet barn, särskilt för varje lönegrupp. Detta är i största korthet innebörden av hennes förslag.

Storleken av premie och bidrag skulle alltså komma att bero dels på lörens storlek och dels på antalet barn inom varje löntagargrupp. Den skulle vidare vara beroende av konjunkturerna; om arbetslöshet inträdde för den löntagargrupp, till vilken försörjaren hörde, skulle naturligtvis inte barn tilläggen kunna utgå. Alla de lägsta löntagarna och alla som inte få sin arbetsinkomst i form av lön skulle stå utanför systemet.

Dylika invändningar kunna icke, som författarinnan gör, avvisas med att de inte ha något att göra med den sak det här gäller: utplånandet av orättvisan i att en del icke försörjare uppbära försörjarlön. Skulle det komma ifråga att praktiskt verkställa den föreslagna reformen i ett helt land måste man naturligtvis analysera dess verkningar i alla avseenden.

Brita Åkerman-Johansson.

Vanvördiga visor

har den debuterande skalden *Ruben Nilson* (Hökerbergs förlag) kallat sin, Anders de Wahl tillägnade, diktsamling. Den har försetts med både teckningar och musik av författaren, som till den borgerliga professionen är plåtslagare — redan den kombinationen förlänar honom en mindre vanlig skaldeprofil.

Titeln täcker till fullo innehållet, och med den för ögonen överraskas man ej

av de mustiga saker, som den raljante och lyriske gaminen säger om vad som helst och vem som helst, som kommer i hans väg. Utan att direkt välja språkets mest högtravande vokabulär.

Ett makabert och suggestivt intryck i all sin nakna realism gör en dikt som *Den moderna döden*, som av Ruben Nilson skildras bl. a. sålunda:

*Döden han åker på motorcykel,
leker sin blodiga lek
och svänger en väldig patentskrummyckel.
Sidovagnen — sidovagnen
den är en kista av ek.*

Skalden har lätt för att forma rim, antingen han ägnar Kung Salomo eller Laban och hans döttrar sin stundom rätt vulgära sidovördnad. Han är skalden som gör vad som faller honom in. Spritfolkets sång skämmer avgjort samlingen och kunde gott uteslutits, medan man i t. ex. *Tidningsrubrikerna* läser ut en resignerad människas tankar om livets mindre lockande sidor:

Sjuksköterskeromanen

KVINNOR I VITT

nu utkommen på svenska!

En tendensroman.

ASTRID FORSBERG HAR I SIN senaste roman behandlat ett mycket ömtåligt ämne: rätten till att förkorta ett stackars sinnesslött barns liv. Bokens huvudperson är en sjuksköterska, som med berätt mod ger en liten sadist och djurplågare på den sinnesslöanstalt, hon arbetar, en för stor dosis morfin. Saken upptäckes ej. Syster Sigrid gifter sig, får själv ett barn, en sund präktig pojke, som drunknar i moderns åsyn och till en del också genom hennes förvållande. Hon sjunker samman, vårdas på ett hem, och under sin svåra kris får hon klart för sig, att hon måste bekänna. För att få frågan belyst, ej av ånger. Men saken tystas ned . . .

Förf. har lyckats synnerligen väl i att teckna de olika gestalterna, det är färg och liv över dem, och kompositionen är klar och fast, med andra ord en tendensroman, som samtidigt har en stor förmåga att fångla och underhålla läsaren. Det problem, som här behandlas väcker eftertanke och boken hör till dem, som efterlämnar ett djupare intryck än stundens.

*Astrid Forsberg: Du är vägd på en väg.
Bonniers.*

— — —
*Det blinkar en stjärna emot mig
så tröstlöst blek och vit.
— Jag undrar hur många ljusår
det är härifrån och dit?*

Diktsamlingen kommer säkerligen att både chockera och charmera, det beror på vars och ens personliga inställning. Att Vanvördiga visors respektlöse trubadur emellertid har en alltför originell skaldeprofil för att försvinna i en aldrig så strid bokflod, det torde man dock våga förutsäga.

K.

Insänd litteratur.

ALB. BONNIERS FÖRLAG:

Tage Stam: "Kommer och låter oss slå'n!"
Annie Åkerhielm: Det kluvna hemmet.
Py Sörman: . . . då var det lustigt att leva.
Greta Molander: Laura i London.
Alice Lyttkens: Det är inte sant.
Gertrud Lilja: Fröken Andersson och ungdomen.
Brita Wrode: Tränaren Marie.
Sigfrid Siwertz: Sista äventyret.
Sven och Ulla Lidman: Min dotter far till Kina.
Agnes von Krusenstjerna: Fattigadel.
Jeanna Oterdahl: Nu är det jul igen.
Beatrice Zade: Frida Steenhoff.
Dikten, diktaren och samhället.

DIAKONISTYRELSENS BOKFÖRRÄD:
Febe, en julhälsning.

HUGO GEBERS FÖRLAG:

Humphrey Cobb: På ärans fält.
Viva Lütken: Gnistan.

C. W. K. GLEERUPS FÖRLAG:

Hilma Borelius: Klarnad syn. En efter-skörd.

LINDBLADS FÖRLAG:

Christina Söderling: Solregn.
Gunhild Tegen: Vägen över Oxford.
Evangeline French, Mildred Cable och Francesca French: Ökenbrev.

P. A. NORSTEDT & SÖNERS FÖRLAG:
Astrid Varing: Ett skepp kommer lastat.

SVENSK LÄRARETIDNINGS FÖRLAG:
Roar Colbjörnson: Nalle Brum.
Frida Åslund: Jungman Niklas Bock.
Harald Johnsson: Birgitta.
—, —: Svenska stormän.
Ungdomsteatern, skådespel. Latper, verser och sagor. Trippalätt och Klumpapå, verser och sagor.

EMALJ-ÖGON

tillverkas och inpassas efter natur eller insänt prov. av C. Müller-Welt, Stockholm, Jac. Westinsgät. 8. Tel. 53 23 51. Behandling av patienter sker enskilt och ej i närvaro av andra. Kr. 25:— å 30:—. Även "färdiga ögon" säljas. Kr. 10:— å 15:—. Mottagn. i Stockholm beställas pr tel. 53 23 51 eller skriftligen.

Bostadsinspektionen på landsbygden.

*Avslutning på förste kanslisteokr.
E. Swartlings art. i nov.-nr.
om Bostadsfrågan.*

Ehuru åtskilliga organ haft sin verksamhet inriktad på landsbygdens bostäder, har någon ordnad bostadsinspektion — om ett par län, där särskild bostadsinspektör eller bostadsinspektris tillsatts av landstingen, undantagas — hittills icke förekommit på landet. Frågan om anordnandet av en sådan inspektion har dock sedan länge varit aktuell och olika förslag ha framlagts för spörsmålets lösande. Vad man velat vinna med inspektionen har, hur än förslagen utformats, säkerligen ej blott varit en allenast byggnadsteknisk översyn av byggnadernas beskaffenhet utan även en övervakning av bostädernas och hemmens underhåll och vård, bostädernas omgivning m. m.

I samband med den omorganisation av distriktsvården, som beslutats av årets riksdag och vilken i huvudsak innebär, att det hälsovårdande arbetet skall bliva en uppgift för distriktssköterskorna fullt jämställt med sjukvården, har frågan om bostadsinspektion på landsbygden nu erhållit sin lösning. Den betydelsefulla, maktpåliggande och i hög grad grannliga uppgiften att handha bostadsövervakningen på de olika orterna har tillagts distriktssköterskorna. Dessa skola dock i sin egenskap av bostadsinspektriser icke ha någon fiskalisk befogenhet utan deras uppgift skall — envar för sitt lilla distrikt — i första hand omfatta upp-

F.-B.-F.-kretsarna.

Geflekretsen hade den 28 nov. en talrikt besökt gävleafton, varvid folkskoleinsp. fil. lic. G. E. Lundén höll ett synnerligen intressant och på i många fall egna forskarrön baserat föredrag om "Glimtar ur stadens liv fram till 1869 års brand". Aftonen utfylldes med recitation av gävleskalders verk samt en utställning av tavlor och böcker.

På inbjudan av Pedagogiska sällskapet och Geflekretsen höll dr Torsten Ramer föredrag om "Mentalhygieniskt arbete bland barn".

Hälsingborgskretsen hade den 19 okt. tillsammans med Pedagogiska Sällskapet anordnat en föreläsningafton med professor Peter Petersen från Jena, som talade om "En ny skola för familj, folk och lärare". Det intressanta föredraget om den moderna skolrörelsen i Tyskland mottogs med livliga applåder av den talrika publiken.

Kretsen sammanträdde åter den 20 nov., varvid silversmeden Sofia Ramsay talade om sitt yrke och demonstrerade en utsökt och stilfull utställning.

Aftonens föredrag: "Antifeminismens Misforstaaelser" hölls av fru Stella Kornrup, Köpenhamn, som på en gång varmhjärtat och intellektuellt gav en exposé över kvinnoproblemen i vårt grannland.

lysande och rådgivande verksamhet på bostadsområdet i nära samband med vederbörande förmän och de lokala hälsovårdsnämnderna. En kontinuerlig bostadsöversyn kommer härigenom till stånd, avsedd för hjälp och vägledning. Vidare skola sköterskorna i förekommande fall till vederbörande myndigheter avgiva rapport om sådana förhållanden, som kunna tarva ingripanden från myndigheternas sida. Möjlighet har därjämte beretts landstingen att tillsätta särskilda bostadsinspektörer eller inspektriser för effektivisering av det bostadshygieniska arbetet.

LEKSANDBADET

(Fysikalisk Kuranstalt) Tel. 226. LEKSAND

Behandl. enl. Skodsborgs välkända metod, utrustat med alla badformer. Helinack. (även diet). Öppet året om. På platsen finnes 3 läkare. — Annex: STRANDVILLAN med den härligaste utsikt över Dalälven, alla moderna bekvämligheter. Varmt och kallt vatten. Ref. STF. Prospekt på begäran.

Vördsamt HILMA NIURO, Ex. Sjuksköterska.

Kristianstadskretsen deltog enligt sin styrelses beslut med ett flertal kvinnoföreningar i "Kvinnornas uppåd för fred", d. 3 november. Mötesdeltagarna samlades i två olika lokaler. I Templarsalen hälsade fru Elsa Nordlund välkommen, varefter fru Augusta Thorson-Ilien höll föredrag. I Vasakyrkan hälsade fru Hanna Elofsson välkommen, och där talade fru Anna Taube-Remmock.

Ämnet för föredraget var på båda platserna "Vårt ansvar inför världssituationen".

Mötena avslutades med en för dagen skriven dikt av Ragnar Jändel.

Sedan de talrikt besökt mötena avslutats, samlades deltagarna till en freds demonstration, varefter deltagare från de båda mötena tågade till en fredsvesper i Trefaldighetskyrkan, där inför 700 personer pastor Stig Bergstrand höll en fredspredikan om "Nya mål".

Lundakretsen hade den 12 november ett talrikt besökt sammanträde, varvid, sedan några föreningsangelägenheter behandlats, docent A. Werin höll ett synnerligen intressant föredrag om "Tegnér och vår tid".

Mötet avslöts med ett animerat samkväm.

Malmökretsen hade den 19 nov. tillsammans med de flesta av stadens kvinnoorganisationer i realskolan anordnat ett offentligt möte i den för Malmö aktuella frågan om kvinnlig polis. Advokat Math. Staël von Holstein höll därvid ett orienterande och livligt uppskattat föredrag om Den kvinnliga polisens arbetsfält.

Kretsen samlades åter den 25 nov. till krets möte under ordförandeskap av fru Elisabeth Quensel. Rektor Oscar Cronholm höll därvid ett mycket lärorikt och intressant föredrag om "Sexualundervisning i hem och skola". Tesupé och samkväm avslutade aftonen.

Stockholmskretsen hade d. 28 nov. ett talrikt besökt möte på Årsta, varvid fru Mia Leche-Löfgren höll ett synnerligen intressant och varmhjärtat föredrag om "De landsflyktiga, ett europeiskt problem".

Sundsvallskretsen sammanträdde den 11 nov. Ordf fru Strömberg

meddelade, att den av kretsen anordnade franska kursen vunnit så stor anslutning, att en parallellkurs planeras. Ordf. inledde diskussionen "Hur intressera den kvinnliga ungdomen för förbundet och dess syften?" Efter tesamkvämet recenserade hon Marika Stjernstedts bok "Ryskt" samt läste dikter ur prins Wilhelms "Av denna jord".

Tomelillakretsen hade handarbetsafton den 23 sept. Ordf. redogjorde för F.-B.-F:s sjukvårdskommitté och dess sjuksköterskebyrås verksamhet.

Den 28 okt. höll pastor G. Gudmundsson föredrag om Oxfordgrupprörelsen.

Den 18 nov. talade fru Agnes Ingvar Nilsson om hushållsarbetet genom tiderna. Efter föredragen samkväm.

Uddevallakretsen höll sammankomst på stadshotellet den 25 nov.

Fröken Göta Månsson, den nybildade kretsens första förbundsmötesrepresentant, höll därvid ett käserande, av varm personlig entusiasm präglad föredrag, vari hon medryckande berättade om årets möte i Östersund.

Därefter följde uppläsning av fil. mag. Tyra Ernander, som föredrog ett urval noveller av Vera Inber.

Mötet avslutades med samkväm och tesupé.

Visbykretsen hade den 30 oktober ordnat samkväm i flickskolans lokal. Fru Mia Leche-Löfgren höll därvid ett synnerligen intressant och av det talrika auditoriet livligt uppskattat föredrag om "Människor på resa, intryck från en kryssning till tropikerna". Efter föredraget följde tesupé.

Ystadskretsen sammanträdde d. 30 okt. under ordförandeskap av fröken Elin Strandberg, varvid jur kand. fru Anna-Lisa Rudebeck, Lund, talade om "Den unga som medlem i samhället". Fru Rudebeck framhöll bland annat fördelen av att bilda en diskussionsklubb.

Till mötet hade inbjudits unga flickor. En hel del hade infunnit sig och ingingo som medlemmar i kretsen. De bildade en diskussionsklubb, och intresset för den var mycket stort. Fröken Elli Neuman åtog sig att leda den, och en provisorisk styrelse utsågs. Samkväm följde med musik.

En läckerhet

på lunchbordet som smörgåsmat eller varmrätt

är

WESTBECK'S

KORV

Hygienisk förpackning
Finnes i alla välsorterade livsmedelsaffärer

Falun: fru ar Märta Edman, Stina Nyström, Anna Sylwén, syster Gundla Söderström, fröken Gunhild Wedholm.

Hälsingborg: fru ar Aina Cedergren, Lisa Gärtner, fröken Inger Mårtensson, fru Ida Olsson, fröken Irma Persson.

Karlstad: fru A. Lundell.

Kristianstad: fru Clara Helgesson.

Malmö: fru ar Margit Brandt, Lisa Carlsson, Signe Dufva, Anna Düring, Eva Drake, Märta Edstrand, Blenda Edlund, Gerda von Friesen, Mia Larsson, Louise Lindskog, Birgit Lundgren, Ebba Melander, Martha Norrsell, Ester Turesson.

Mariestad: fröken Stina Borgh.

Norrköping: fröknar Iris Björn, Margit Sundström.

Stockholm: fröken Birgit Carell, fru Carin Holmqvist, fröken Irma Högström, Mälarhöjden, fru ar Kerstin Johnson, Eva Vigfors, bankombudsm. Maja Dalén-Silfverstolpe.

Östersund: fru ar Olga Andersson, Ebba Björkman, Frida Brantén, Ebba Johansson, Doris Lekander, Edla Lundholm, Hedvig Magnusson, Stina Wågman, Margit Oldenburg, fröken Ebba Wichman.

En ung dansk journalist har haft en pratstund med Hitler och därvid — naturligtvis — även kommit att tala om kvinnorna.

Hon frågar:

— Hurudan är kvinnans ställning i tredje riket? Skulle man kunna tänka sig en kvinnlig minister?

Hitler svarar:

— Nej, var övertygad om att det kan man icke. Det är över huvud icke tal om något sådant. Nej, våra kvinnor skola vara riktiga kvinnor, och de ha det bra. Vi uppfostra sunda, dugliga och sporttränade män åt dem. Mer kan väl en kvinna icke begära, eller hur?

Behöver det kommenteras?

det efter rundradioverksamhetens omorganisation utökade programrådet, räknar bland sina femton, samtliga av K. Maj:t nytillsatta, ledamöter även tre kvinnliga, nämligen fru ar Eleonor Lilliehöök, Pauline Brunius och Märta Hansson. Av instruktionen för nämnden, som sammanträder »regelbundet två gånger årligen och då K. Maj:t därom förordnar eller ordföranden av särskilda skäl finner erforderligt», framgår det, att radionämnden ej blott har en eftergranskande befogenhet utan även har att »granska de allmänna riktlinjer, efter vilka programverksamheten planlägges och bedrivs».

Svenska Kvinnoföreningars Radiokommitté, vars huvudsakliga uppgift sedan den för två år sedan bildades, varit att söka få in även kvinnor i radioledningen, noterar med tillfredsställelse, att den nya nämnden fått kvinnligt inslag. Ett sådant saknas emellertid fortfarande i AB. Radiotjänsts, delvis av K. Maj:t tillsatta, styrelse. En brist som emellertid, som vi hoppas, så småningom också skall fyllas.

I Frankrike skall det finnas 40.000 Jean-d'Arc-statyer, nästan varje stad och varje kyrka har ett sådant minnesmärke.

M:lle Lebonne är personalchef vid franska post- och telegrafstyrelsen. Men hon saknar rösträtt — eftersom hon är fransyska.

En av de främsta gruvexperterna i England lär vara en tjugosexårig dam, miss Monica Maurice. Hennes specialitet är belysningen i gruvorna.

Puerto Rico lär ha kvinnlig chef för sin tull, som sysselsätter tvåhundra män.

En ung indiska i Calcutta utbildar sig för närvarande i flygning för att bli Indiens första kvinnliga pilot.

Bland kvinnliga presidentkandidater i Amerika nämnas Mrs Franklin D. Roosevelt, arbetsministern Frances Perkins, Ruth Bryan Owen, minister i Köpenhamn och Josephine Roche, stor industrimagnat och biträdande finansminister.

Forsberg, Astrid: Vanlig anständighet, Vardagslegend	238
Holst, Walfrid: Gustav III:s ungdom	261
Lundberg, Erik: En konjunkturundersökning	150
M. v. K-w: Evalögnen, Den förste medvetne europén, Lärt och populärt, En ny Undset, En tendensroman	155, 261
Näsström, Gustaf: Elin Wägners nya bok	260

Minns Ni

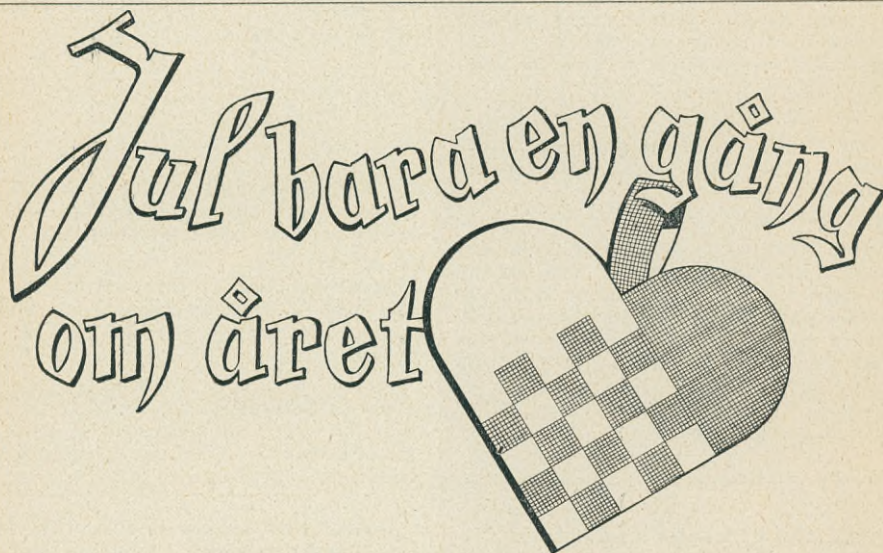
det på sin tid glaserade kaffet?

Det var inte gott. Det var en konstprodukt. Så är det också med glaserat ris. Det blankas med tillhjälp av kemiska ämnen, olja etc. för att få ett vackert utseende, men det kan ju inte vara gott, än mindre hälsosamt. Så behandlat ris är inte rent och ej aptiligt. Numera fordrar man ren vara — en naturprodukt.

Begär Pärla-ris

och Ni får ett **oglaserat** ris — en ren naturprodukt, som Ni äter med smak.

A-B STOCKHOLMS RIS- OCH VALSKVARN
Specialtillverkning av oglaserat — rent ris

Välförsedda kooperativa butiker stå rustade att hjälpa Er att göra julen till den fest den skall bli, ty det är jul bara en gång om året!

konsum — kooperativa

HERTHA

Tidskrift för den svenska kvinnorörelsen, utgiven av **FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET**. Redaktör: *Margareta von Konow*.

Samtliga förbundsmedlemmar erhålla tidskriften. *Icke-förbundsmedlemmar* prenumerera å närmaste postanstalt eller i bokhandel. Pris för postuppl.: 1/1 år kr. 4:50, 1/2 år kr. 2:50. Lösnummer 45 öre. Redaktion och expedition: 48 Klara-bergsgatan, Stockholm. Redaktionstid: tisdagar och fredagar kl. 1—3. Telefon: 20 48 50. Expeditionen: kl. 11—4 varje söckendag. Telefon: 10 27 62.

Tandsköterske- och Tandteknikerutbildning

Ny kurs börjar den 7 jan. 1936.

Alla under året utexaminerade elever ha erhållit platser.

Begär prospekt!

**KARL
LOFTMANS**

Tandteknikerinstitut,
Karlaväg. 56, STOCKHOLM

Korgar samt Korgmöbler

av vide o. rotting till humana priser.

Reparationer utföras.

Borstbinderi.

De Blindas Förening U. P. A.

Majorsgatan 12. Tel. 61 22 69, 62 53 16.
Tegnérsgatan 4. Tel. 38 91 91.
STOCKHOLM.

Waggeryds Privata SAMSKOLA

förbereder ungdom till realexamen på kortast möjl. tid. Verklig tidsvinst för studiebegä-
vade. Goda examensresultat. Elever mott. n. s. h. utan intr.-prövn. Obs! Även nybörjare.
Avg. 100:— kr. pr mån. (inack. o. skolavg.) Hälsosam trakt. Begär prosp. Rt. 62, *Vaggeryd*.

Gravvårdar,

vackra och stilfulla, köpas fördelaktigast
från

NORRKÖPINGS GRANIT-stenhuggeri
G. Lindén & C:o,
Kneippbaden. Tel. 64 95.

Bliv medlem i

Riksföreningen för Svenskhetens be-
varande i utlandet!

Det är varje svensks plikt!

Medlemsavgift 5 kr. Adr. Göteborg.

IDUN

ger Er varje vecka värdefulla
tankar, god litteratur, angenäm
förströelse och praktiska råd.

Läs IDUN

A
N
V
Ä
N
D

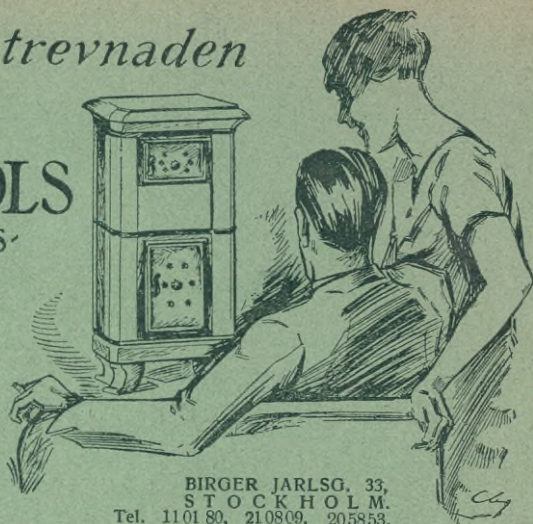
S
U
N
D

Öka hemtrevnaden

med en

HANDÖLS
TÄLJSTENS-
KAMIN

**Handöls Nya
Täljstens- &
Vattenkrafts
Aktiebolag**

BIRGER JARLSG. 33,
STOCKHOLM.
Tel. 11 01 80, 21 08 09, 20 58 53.

S
V
E
N
S
K

E
L
D
S
T
A
D

De Blindas förenings Skrivbyrå

Grevturegat. 14, 2 tr.

Telefon 17 08 53

Utför alla slag av
**maskinskrivning
och duplicering**